

Landbrugsindustrien og klimaforandringerne - EU ignorerer og forværrer

Jens Holm & Toivo Jokkala

Dansk version

Rôda EU-tema # 8,
The livestock industry and climate — EU makes bad worse is
published by the delegation of the Swedish Left Party in GUE/NGL

GUE/NGL, the Left Party's delegation, ASP 7F 262, European Parliament, Rue
Wiertz, B-1047 Brussels, Belgien www.vguengl.org

Dansk oversættelse: Line Noelle Ankjærgaard
Produktion: Amledo & Co.
Tryk: Centraltrykkeriet, Linköping

Indhold

Forord.....	4
Indledning.....	5
De globale problemer med landbrugs industrien	6
De europæiske politikeres skyklapper	13
Sverige støtter eksport bidragsstigninger	18
Mælke kampagne for skattepenge	20
En anden politik er mulig	21
Noter	24

Klimaforandringerne er på vej som den største trussel nogensinde mod vores verdens overlevelse. Der er en forholdsvis stor bevidsthed om og et beredskab mod nogle af de værste udlednings-syndere, såsom industri- og transport.

Men en af de vigtigste klima syndere, glimrer mærkeligt nok ofte ved sitfravær i debatten: Føden.

Hvad vi spiser, tegner sig for ca. tredjedelen af en typisk svensk families kulstof-fodafttryk. Med ernærings typer, der belaster miljøet mange gange mere end andre. Som for eksempel kød. Sidste efterår præsenterede FN's levnedsmiddel - og landbrugsorganisation FAO "Livestock's Long Shadow", en 400-siders rapport om landbrugsdyr, og klimaforandringer. Kødindustrien og animalsk produktion bidrager med 18 % af den samlede udledning af drivhusgasser. FAO konkluderer at det er en større belastning for miljøet end verdens samlede vejtransport. Med denne publikations undersøger vi det stadig stigende kødforbrugs indvirkning på klimaforandringerne, og hvad EU's rolle i dette er. Vi afslører også, hvordan den svenske regering på hjemmefronten foregiver at arbejde for afskaffelsen af eksportstøtte til kød, samtidig med at der i Bruxelles gives svensk politisk medhold til disse stigninger. Udover at præsentere løsninger, stiller vi også det spørgsmål, som vil blive et af nutiden og fremtidens store debat: Hvad skal vi gøre med verdens korn, og hvordan udnytter vi verdens landbrugsjord på en optimal måde?

Klimaforandringerne forventes at bringe en stor efterspørgsel på hvede, majs og andre kornsorter, samt at øge produktion af bio brændstof. Igen, havner kødindustrien i fokus. Over en tredjedel af alt høstede korn i dag, er tiltænkt foder. Er det rationelt? Hvorfor ikke producere mindre kød og fodre færre dyr med afgrøder og dermed frigøre korn til at brødføde flere mennesker og også have et overskud af biobrændsel?

Vi slutter af i denne rapport med en række specifikke krav, der kan arbejdes med i både EU og på nationale planer: Fjern kødtilskud, lad kødindustrien betale sine miljømæssige omkostninger og arbejde hen imod moderne miljøvenligt vegetarisk kost som kan produceres billigere.

Som forsker Annika Carlsson-Kanyama sagde i rapporten:

"Folk skal forstå, at det vi spiser, er et vigtigt miljøspørgsmål."

Tidens uøkonomiske kødindustri respekterer ikke deres miljømæssige omkostninger.

Lad os derfor sætte standarden for et klimavenligt og bæredygtigt forbrug af fødevarer.

"Bekæmpelse af klimaændringer begynder her og nu, ved middagsbordet. "

Stockholm, april 2007

Jens Holm, Vänsterpartiet

MEP

www.jensholm.se

P.S. Som svar på en interpellation, som jeg netop har modtaget fra EuropaKommissionen (2007-04-24, H-0198/07), erkender Kommissionen, at kødindustrien har en negativ indvirkning på klimaændringerne. Det er fremskridt. Desværre mener kommissionen ikke at der er behov for eventuelle korrigerende krav.

Fortsat pres og kampagne arbejde syntes defor nødvendigt.

Indledning

Den globale opvarmning er efterhånden på alles læber.

Kun få vil i dag benægte, at det er en realitet at den globale opvarmning skyldes menneskelige aktivitet. Siden slutningen af 1800-tallet, er den gennemsnitlige temperatur på overfladen beviseligt steget med 0,6 °C. ¹.

I medierne har man fokuseret på drivhuseffektens årsager såsom bilernes udstødning og fabrikkens emissioner.

Meget lidt er blevet oplyst om dyre industriens indvirkning på klimaet. Men der er god grund til at se på selve brugen af animalske fødevarerproduktioner, der påvirker miljø og ressourceforbrug i verden. Baseret på virkningen, er der også grund til at se på, hvad EU-plan - eller burde gøre – for at ændre situationen.

De globale problemer med landbrugs industrien

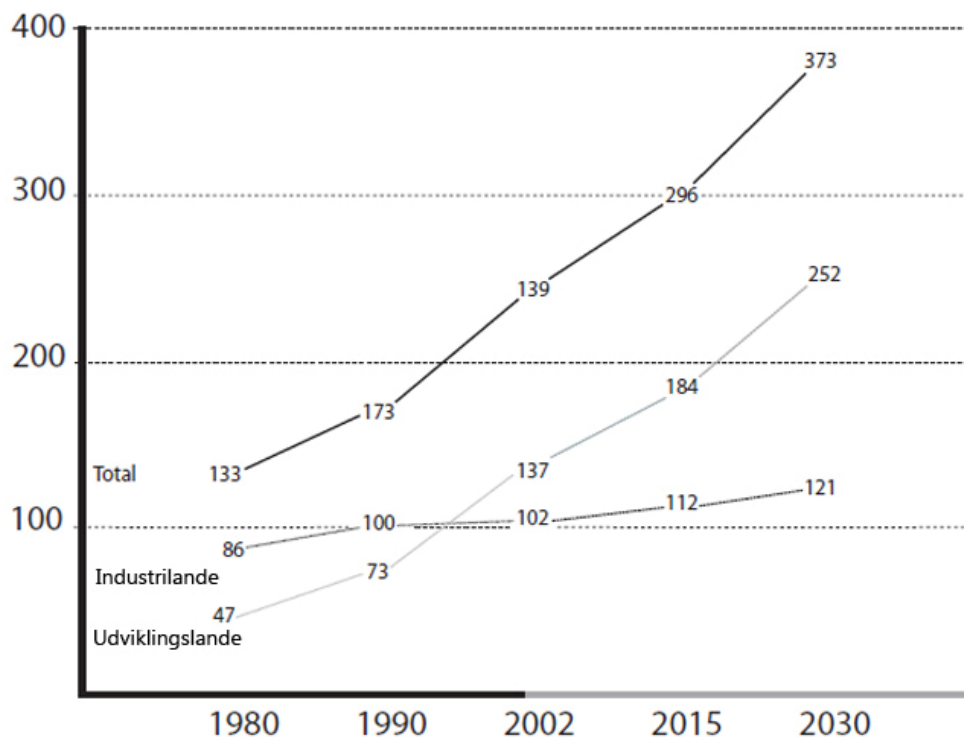
- *Større klima skurk end transportsektoren.*

Forbruget af animalske produkter til konsumering stiger eksponentielt på verdensplan. Ekspanderende globale realindkomster og voksende befolkninger, betyder sammen med ændrede spisevaner, at efterspørgslen efter animalske produkter stiger.

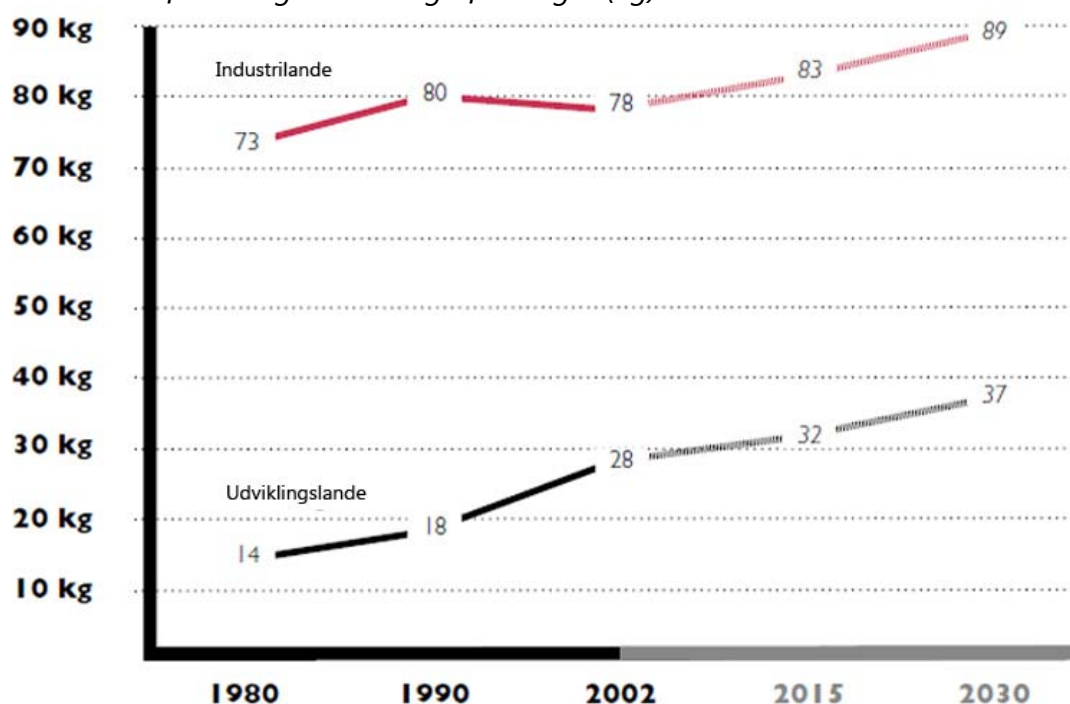
Sammenlignet med 1950'erne niveauet på kødforbruget i verden femdoblet.

Og i 2050 forventes det at det globale forbrug af kød er mere end fordoblet i forhold til 1999-niveauet - fra 229 millioner tons til 465 millioner tons. Vedrørende det globale mælke forbrug, forventes der i samme periode, en stigning fra 580 til 1.043 million ton.²

Samlet kødforbrug i udviklingslande og industrialiseret lande, med anslået fremtidige udvikling i forbrug (mio. tons)³

Kødforbrug per person i udviklingslande og industrialiserede lande, med estimerede fremtidige udvikling i forbruget (kg) ³

Konsekvenserne af de globale stigninger er ikke små.

"Kvægproduktionen fremstår som en af de to eller tre sektorer, der bidrager til de mest alvorlige miljøproblemer, fra det lokale til globale,"⁴ skriver FN-organet FAO rapporten, "Livestock's Long Shadow", der beskæftiger sig med landbrugs industriens miljøpåvirkning. Organisationen har god dækning for påstanden.

Dyreindustrien er en væsentlig kilde til de klima- forandrende udslip af drivhusgasser.

Når udledningen af drivhusgasser skal diskuteres, vil de fleste sandsynligvis tænke på kuldioxid (CO₂). Og det er naturligt at tankerne går til afbrænding af fossile brændstoffer, såsom udslip i transportsektoren.

Selv om mennesker og dyr frigiver kuldioxid i deres ånde, vil emissionen typisk kunne absorberes af vegetation på jorden.

Dette forenkede billede fortæller, at disse emissioner er medtaget i en biologisk cyklus, mens emissioner fra afbrænding af fossile brændstoffer medfører en nettostigning af atmosfærisk kuldioxid. Hvad angår de overordnede udslip af drivhusgasser fra landbrugsdyr, er billedet mere komplekst end det.

Den animalske sektor er også en væsentlig kilde til nettoemissioner af kuldioxid.

Dette har blandt andet noget at gøre med, at skove, der tidligere absorberede kuldioxid er blevet fældet for at give plads til græsningsarealer og landbrugsarealer til produktion af foder.

Ifølge en rapport udgivet af Verdensbanken i 2004, er årsagen til skovrydning af den brasilianske Amazonas, at 88% af skov områderne i Amazonas, blevet anvendt til

græsningsarealer til kvæg.⁵ Det anslås, at omkring 9% af de globale CO₂ - emissioner fra menneskelige aktiviteter, kommer fra kvægproduktion, men tallene er endnu usikre.⁶

En anden væsentlig faktor er, at fødevarer, der dyrkes for at blive til landbrugsfoder transporteres over lange afstande. Dette fører til øget brug af fossile brændstoffer, og dermed øgede kulstof-emissioner.

Kuldioxid er langt fra den eneste drivhusgas. I Kyotoprotokollen⁷ nævntes fem vigtige drivhusgasser, som skal reduceres. To af dem fortjener særligt at være i fokus, når man ser på den animalske industri: metan og lattergas.

Metan (CH₄) er en gas, der pr. vægt har en 23 gange stærkere effekt på den globale opvarmning end kuldioxid.⁸ Gennem de sidste 200 år, er koncentrationen af metan i atmosfæren fordoblet fra 0,8 til 1,7 million aktier i volumen.

Mellem 35 og 40% af de globale metan-emissioner, som de menneskelige aktiviteter forårsager, stammer fra landbrugsdyrs fordøjelsessystemer.⁹

Kvæg, køer, bøfler, får og geddeflokke udleder betydelige mængder af metan i deres fordøjelsessystem.¹⁰ En enkelt ko anslås i gennemsnit at producere 600 liter metan om dagen.

Lattergas (N₂O), har en endnu større indvirkning på klimaet:

Hele 296 gange kraftigere end kuldioxid over en hundredeårs periode.¹¹

Lattergas dannes på forskellige måder, når kvælstof reagerer med ilt, og animalsk industri producerer enorme mængder af kvælstof, der kan danne lattergas.

Sammen står landbrugsdyr for to tredjedele af alle lattergasemissioner forårsaget af de menneskelige aktiviteter.¹² Dels frigøres der kvælstof fra gødningen, der anvendes til at dyrke foder til dyr.

Dels frigøres der kvælstof fra urin og afføring, når gylle fra dyr bliver gemt.

FAO anslår, at vi vil se en betydelig stigning af denne type af udslip fra kvægproduktion i fremtiden. Man må undre sig, hvis man ikke er bekendt med dette problem, over hvordan det kan være, at de dyr, der holdes af mennesker, kan give anledning til lattergasudslip i så store mængder. Stefan Wirsenius, Ph.D. i miljøvidenskab og arbejdede ved Institut for Energi og Miljø på Chalmers University of Technology siger:

"Det kvælstof, der udgør drivhusgassen nitrogenoxid forekommer naturligt i biomassen, især i form af proteiner. Men når drøvtyggere spiser disse proteiner vil der være en masse kvælstof i afføring og urin.

Den kvælstof der kommer ud af dyrene er mere reaktiv, og nogle forvandlet til lattergas."

På hvilken måde er det mere miljøskadelige at holde drøvtyggere som landbrugsdyr end de dyr, der lever og formere sig i naturen?

"For det første er der ikke så store flokke af drøvtyggere i naturen som dem, vi holder for deres kød - og mælkeproduktion. Derudover bor de vilde dyr mere spredt.

Deres gylle spredes over store flader, og tørrer forholdsvis hurtigt.

Blandt kvæget, bliver den kvælstof-rige gødning ofte gemt i en koncentreret overflade, og giver betydeligt større flatulens.

Derudover fodres landbrugsdyr med foder, der indeholder mere protein end dyrene kan optage, dels fordi nogle af de aminosyrer i proteinerne ikke er optimale for deres fordøjelse. En masse af overskydende kvælstof udledes derfor i dyrenes urin og afføring, og derefter udvikles lattergas. "

I tilfælde af kvælstofforbindelser, der skaber ammoniak, (NH₃), anslås de globale

emissioner fra menneskelige aktiviteter at løbe op i 47 millioner tons. Af disse står landbrugssektoren for 94%, og 68% af emissionerne er fra den animalske sektor. Emissionen af ammoniak udvikles, når dyrenes urin og ekskrementer fordampes. Ammoniak forurening er et mere lokalt eller regionalt problem end udledningen af metan, lattergas og kuldioxid, som har en global indvirkning.¹³ Alligevel forårsager disse emissioner store problemer, herunder forsurening.

Samlet set konstaterer FAO, at den animalske sektor er ansvarlige for omkring 18% (i 2007) af de menneskeskabte udledninger af drivhusgasser – det er mere end det globale transportsystem.¹⁴

Svin og fjerkræ, der bliver opdrættet - giver anledning til væsentlig færre kørsels-drivhusgasser end drøvtyggere gør. Men svine- og fjerkræ-industrien forårsager andre store miljøproblemer. Som opdrætter af grise og høns er man nødt til at købe store mængder af høj kvalitets proteinfoder - svin og høns kan ikke leve af græs.¹⁵ Og det fører os til spørgsmålet *om fremstilling af proteinfoder og de miljømæssige konsekvenser.*

Marker bliver foderområder

For at producere proteinrigt foder skal der dyrkes proteinafgrøder. Og det giver en stigende efterspørgsel på områder - store områder. Dyreflokkene anvender tilsammen 30% af jordens landareal. 78% af det samlede udnyttede areal (herunder forskellige typer af græsarealer) er brugt på forskellige måder til at bespise landbrugsdyr.

Af den rene agerjord bliver 33% brugt som foderområder til dyr i produktion.¹⁶

Der ses stigninger i produktionen af høj kvalitets protein, kaldet ny agerjord - især på den sydlige halvkugle. Fra 1965 til 1997,¹⁷ har Brasilien udvidet dyrkningsarealerne af den proteinindholdige soja med halvtreds gange. I dag står Brasilien for 26% af verdens produktion af soja.¹⁸ Størstedelen af Brasiliens soja bliver eksporteret til Europa som dyrefoder.

Dyrkningen af sojabønner til kødproduktion lægger beslag på voksende områder i Brasilien.

Naturen er negativt påvirket af måden og omfanget i ødelæggelsen af regnskove, savanner og andre naturområder, og af spredningen af kemikalier.

På trods af at regnskoven nu kun fylder 6% af jordens overflade er den af enorm betydning for dyre - og planteliv. Regnskovenes evner til at lægge beslag på kuldioxid er en vigtig faktor i kampen mod den globale opvarmning.

Derfor bidrager fødevarereproduktionen indirekte til klimaforandringerne. Manglende beplantning betyder, at der er en stor risiko for jorderosion i en kraftig regnperiode.

Forarmet landbrugsjord indebærer fældning af nye overflader for at skabe nye afgrøder. Gennem græsning og høstning til ensilage eller høg, står drøvtyggerne for en stor andel af foderet end svin og kyllinger gør.

Men tendensen går en anden vej, selvsvin og kyllinger opdrættes med stigende mængder af høj kvalitet proteinfoder - såsom soja.

I Europa, fik kvæg i kvægproduktion tidligere, kød - og benmel i foderet. Det viste sig at være en faktor bag kogalskab.

Kød - og benmel er nu i stort omfang er blevet erstattet af endnu mere soja.

I 2006 blev der eksempelvis brugt i alt 291.883 tons sojabønner som dyrefoder i Sverige.¹⁹

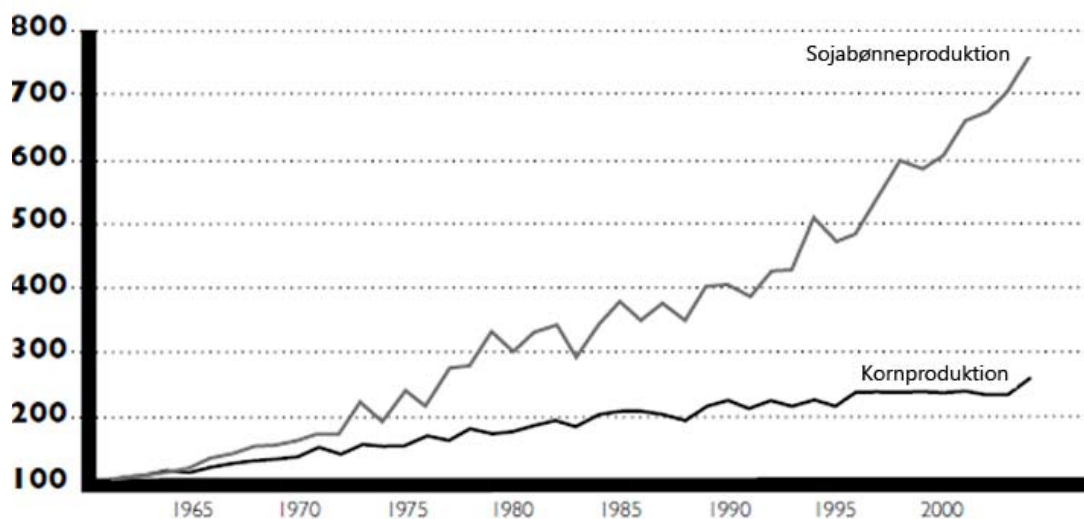
Det er ikke kun soja i dyrefoder, der importeres. Foder er i vid udstrækning importvarer. Palmekerner, raps og majsfodermel, er andre eksempler på fodermidler, der importeres i tusindvis af tons hver år.²⁰

I Sverige har der i nogen tid været hævede stemmer blandt landbrugets kooperativer, om at levere lokalt producerede kvægfoder i stedet for soja.²¹ Hvis sådanne foranstaltninger blev vedtaget, vil det sandsynligvis give en vis reduktion på international transport og måske lette presset noget på naturområderne i Brasilien. Miljøforskere Stefan Wirsenius er kritisk, når dette præsenteres som en løsning på miljøproblemerne.

”Det reducerer jo ikke emissionen af drivhusgasser fra landbrugsdyrene.”

Samlede produktion, korn og sojabønneplanter, 1961-2003²²

(Indeks = 100 1961)

Energi-sluger

Ifølge rapporten ”Veganer - vegetar - altædende?” fra det svenske Lantbruksuniversitet er den energi, der kræves for at producere 1 pund (0,45 kg) af de mest almindelige kødprodukter på vores breddegrader (svin og oksekød) 8,3 henholdsvis 12,8 kilowatt-timer (kWh). At producere et kilo bælgfrugter, der indeholder meget af det protein, som folk ellers ville få fra animalske produkter, kræver 0,86 kWh og kartofler kun 0,44 kWh.²³ Det betyder, at man bruger mellem 10 og 20 gange mere energi på at producere animalske produkter end på grøntsager. Det er først og fremmest fordi dyrene indtager store mængder af energi (uanset om de græsser eller spiser korn), før de bliver slagtet, og bliver til kød. Samtidig udgør slagtning, transport og madlavning en betydelig del af energiforbruget. Den svenske miljøstyrelses rapport ’*Biff och Bil? Om hushållens miljövalg*’ fandt, at fødevarer tegner sig for det største svenske forbrug af energi, cirka 40.000 kWh om året, for en typisk familie med børn. Det betyder, at fødevarerproduktionen, plus transport af fødevarer regnes udgør en femtedel af Sverige samlede energiforbrug.²⁴

Det er derfor vigtigt for at mindske energiforbrug, hvilken mad som konsumeres, og hvordan den produceres.

Vandsluger

I mange dele af verden er vand en mangelvare.

Eftersom at det vestlige forbrugsmønster af animalske produkter stødt er stigende og at det formidles til dem i de fattige lande, der har råd, sættes vandressourcerne endnu mere under pres.

At producere et kilo oksekød kræver i alt ca 15.000 liter vand, Et kilo kylling, 3.500- 6.000 liter. Ved sammenligning kræves der kun omkring 450 liter til at producere et kilo korn.

Skaber sult

Fattige mennesker i mange dele af verden har i dag ikke råd til at købe den mad, der står til rådighed på markedet. Så forsyningsspørgsmålet er et centralt spørgsmål.

Hvordan vil situationen være som i 50 år? Truer produktionen af animalske produkter folks fremtidige evne til at tilfredsstille deres sult?

”Der er en risiko for en større konkurrence for fødevarer i verden i fremtiden, med leverings problemer til følge,” siger politolog Sverker Jægere ved Göteborg Universitet. Verdens befolkning vil sandsynligvis stige med lidt over tre milliarder i løbet af de næste 50 år, samtidig med at mange mennesker vil være økonomisk bedre stillet. Større velstand har hidtil ført til øget efterspørgsel efter kød og mejeriprodukter, næsten uanset hvilket land eller hvilken kultur det handler om. Det vil skabe forsyningskrise.

”Det kræver store mængder af agerjord, at producere kød, især oksekød. Hvis de rigere dele af verden, er parat til at betale en høj pris for kød, er der en risiko for, at den begrænsede landbrugsjord anvendes til det, der betaler sig bedst. Nemlig at producere foderafgrøder i stedet for afgrøder, som folk kan spise” siger Sverker Jægere.

Behovet for energi øger konkurrencen om plads.

Med hensyn til den fremtidige efterspørgsel efter agerjord er en anden vigtig faktor:

Efterspørgsel efter biomasse til energiproduktion.

Man kan kun gisne om omfanget af den fremtidige produktion af bioenergi.

Afhængigt af hvordan du udregner, er resultatet forskelligt.

Du kan vælge at starte med, hvor meget jord der er "til overs", når der ikke regnes landbrugsjord og andre typer af produktiv jord med, og erkende at *kun* de arealer står til rådighed til produktion af biomasse.

Eller du kan forsøge at vurdere den fremtidige efterspørgsel i bioenergi, som vi kan forvente, og hvor meget jord det ville kræve, for at tilfredsstille efterspørgslen.

"Hvis verden sætter ambitiøse stabiliseringsmål i klimapolitikken for at reducerer udledningen af drivhusgasser, og satser på konkurrencedygtig teknologien til produktion af bioenergi, mener jeg, at vi vil have en meget stor efterspørgsel efter biomasse til energi" siger Göran Berndes, doktor i fysisk resurse teori ved Chalmers tekniska högskola.

Dette kan omfatte flere hundrede millioner hektar.

Hvis landbrugsindustrien hævder, at behovet for agerjord fortsætter med at stige, mens efterspørgslen efter bioenergi er stærkt stigende, kan vi stå over en landbrugsjordkrise.

Taberne vil være både naturen og verdens fattige.

Landbrugsindustrien fremtræder dermed som de glemte miljø – og resourcesyndere.

"Folk må forstå, at det vi spiser, er et vigtigt miljøspørgsmål," siger Annika Carlsson-Kanyama, lektor ved Institut for industriel økologi på Kungliga tekniska högskolan, KTH.

"Alle ser sammenhængen og forstår konsekvenserne af bilernes udstødning, men når vi spiser opfattes miljøpåvirkningen ikke på samme måde."

De europæiske politikeres skyklapper

EU bakker op om kvægproduktion

Der er altså al mulig god grund til at fokusere på kvægproduktion som et globalt miljø - og ressourcemæssige problem. Hvad gør EU i denne situation? Sandheden omkring de politiske initiativer på dette område er desværre skuffende.

Faktisk støtter EU årligt produktion af animalske produkter inden for landbrugserhvervet med milliarder af euros. Inden for EU's fælles landbrugspolitik, kendt som Common Agriculture Policy (CAP), er der forskellige former for støtte til landbrugssektoren. En stor del af støtten går til produktion af afgrøder, herunder foderafgrøder, men også en hel del går specifikt til animalsk produktion.

Groft sagt findes der to hovedtyper af støtte fra EU's landbrugs-budgetter, der tilgodeser animalske produktioner.

Såkaldte 'direkte' betalinger til de landmænd, der har en vis type af landbrugsdyr eller fremstiller en bestemt type animalske produkter, Den anden type støtte, der går under betegnelsen *intervention*, hvilket betyder, at EU's sørger for at sikre efterspørgslen på landbrugsprodukter på forskellige måder.

Intervention kan ske ved, at EU støtter eksport af et bestemt produkt uden for EU, og at EU køber og opbevare overskud af et bestemt produkt til en garanteret pris, en såkaldt interventionspris, således at producenten opnår garanti for afsætning af det produkt, de producerer.

I øvrigt støtter EU markedsføring af forskellige animalske produkter, så salget stiger.

I de seneste år har man forsøgt at reformere EU's landbrugspolitik, men det har ikke stoppet udbetalingerne af astronomiske tilskudsbeløb.

EU's bidrag til eksport af animalske produkter fremstår som en del af en bemærkelsesværdig kommerciel spiral.

Ved at yde tilskud til eksport til lande i den tredje verden, påvirker indflydelsen fra EU disse landes lokale landbrug, negativt.

Prisen på fødevarer fra EU-lande er naturligvis lavere med tilskud end de ellers ville have været, hvilket mindsker efterspørgslen på indenlandsk produceret landbrugsprodukter i udviklingslandene og derved sænkes den indenlandske markedspris.

Gradvist bliver det derfor mere attraktivt for fødevareproducenter i disse lande til at producere til verdensmarkedet.

Brasilien er på nuværende tidspunktet en af de største importører af mejeriprodukter.

En betydelig del af mejeriprodukterne, der eksporteres til Brasilien i de seneste år, kommer fra EU. Mens brasiliansk eksport, som vi tidligere har påvist, eksporterer enorme mængder af sojabønner, som bruges som foder i EU.

EU's overproduktion af animalske produkter bliver fodret med den tredje verdens afgrøder, og kødoverskuddet dumpes i tredje verden.²⁵

EU-støtte til den animalske industri (fra 2007 EU-budgettet)

<i>Interventions</i>		Bevillinger 2007 (i euro)
Post	Støtte emner	1 € = ca. 7,4 danske kroner.
<i>05 02 12</i>	<i>Mælk og mejeriprodukter</i>	
05 02 12 01	Restitutioner for mælk og mejeriprodukter	362.000.000
05 02 12 03	Støtte til afsætning af skummetmælk	32.000.000
05 02 12 04	Interventionsoplagring af smør og fløde	19.000.000
05 02 12 05	Andre foranstaltninger vedrørende smørfedt	84.000.000
05 02 12 06	Interventionsoplagring af ost	24.000.000
05 02 12 08	Skolemælk	65.000.000
05 02 12 99	Andre foranstaltninger (mælk og mejeriprodukter)	1.000.000
	Tilsammen af ovennævnte poster (Artikel <i>05 02 12</i>)	587.000.000
<i>05 02 13</i>	<i>Bovine produkter</i>	
05 02 13 01	Restitutioner for oksekød	46.000.000
05 02 13 03	Ekstraordinære støtteforanstaltninger	59.000.000
05 02 13 04	Restitutioner for levende dyr	12.000.000
	Tilsammen af ovennævnte poster (Artikel <i>05 02 13</i>)	117.000.000
<i>05 02 15</i>	<i>Svinekød, æg, fjerkræ, biavl og andre animalske produkter</i>	
05 02 15 01	Restitutioner for svinekød	22.000.000
05 02 15 04	Bidrag fra Æg	7.000.000
05 02 15 05	Tilskud til fjerkræ	84.671.000
	Tilsammen af ovennævnte poster (Artikel <i>05 02 15</i>)	113.671.000
	Summen af alle de ovenstående punkter	<u>817.671.000</u>

Direkte tilskud

Post	Type støtte	bevillinger 2007 (i euro)
05 03 02 06	Ammekopræmie	1.178.000.000
05 03 02 07	Supplerende ammeko	56.000.000
05 03 02 08	Særlig præmie for oksekød	98.000.000
05 03 02 09	Slagtepræmie – kalve	128.000.000
05 03 02 10	Slagtepræmie – Voksne	232.000.000
05 03 02 11	Ekstensiveringspræmie for oksekød	6.000.000
05 03 02 12	Supplerende betalinger til oksekød producenter,	1.000.000
05 03 02 13	Fåre-og gedekød	263.000.000
05 03 02 14	Fåre-og gedepremie	80.000.000
05 03 02 15	Supplerende betalinger for får og geder	33.000
05 03 02 16	Mælkepræmie	442.000.000
05 03 02 17	Supplerende betalinger til mælkeproducenterne	199.000.000
	Summen af ovenstående punkter	2.683.033.000

Summen af EU's interventioner og direkte betalinger til kvægproduktion i 2007 er 3.500.704.000 euro - omkring 26 milliarder danske kroner.

Ud over disse artikler og konti, i EU-budgettet, der specifikt vedrører animalske produkter, er der ligeledes en budgetpost kaldet 'salgsfremmende foranstaltninger' hvilket betyder støtte til markedsføring af forskellige landbrugsprodukter.

I artiklen angives det er ikke, hvor stor en procentdel af beløbet, der skal gå til animalske produkter. Det bestemmes af ansøgninger, der modtages fra aktører i branchen i de enkelte EU-medlemslande. Men også her drager kvægproduktion fordel af disse punkter.

Promotion

Post	Type støtte	bevillinger 2007 (i euro)
050.210	Salgsfremstød	Forpligtelser
05021001	Forbrugsfremmende foranstaltninger	
	Betalt af medlemsstaterne	38.000.000
05021002	Markedføring	7.295.000
	- Betalt af det europæiske fællesskab	
	Tilsammen af ovenstående punkter (Artikel 05 02 10)	45.295.000

Derudover er det sådan, at producenter i kvægproduktion køber billigere foder til deres dyr, takket være EU-tilskud på produktionen af afgrøder.

Men vi har ikke plads til at diskutere her, hvilken andel af denne ydelse som går til landbrugsindustrien. Indirekte tilskud til den animalske industri er i et endnu større omfang end det vi rapporterede her.

"EU-politikerne bør overveje støtte til den animalske sektor i forhold til den politiske ambition om at nedbringe udledningen af drivhusgasser" siger Annika Carlsson-Kanyama (Carlsson-Kanyama, lektor ved Institut for industriel økologi på Kungliga tekniska

högskolan, KTH.). "Hvad denne støtte betyder for landbrugsudslip, syntes jeg, er et meget interessant spørgsmål."

Hvordan retfærdiggør EU denne politik? Vi har spurgt EU's landbrugskommissær, Mariann Fischer Boel flere gange om tankegangen bag det massive tilskud til kvægproduktion. Hun oplyste os, at hun havde ikke tid til at medvirke i et interview, og vi spurgte i stedet hendes talsmand Michael Mann.

Michael Mann starter med en forklaring på, hvordan EU's fælles landbrugspolitik opstod efter at 'Europa lå i ruiner' efter Anden Verdenskrig.

Han siger, at den massive støtte, skyldes et ønske om at undgå fremtidig mangel på fødevarer i Europa.

"Men den fælles landbrugspolitik (CAP) har ændret sig til ukendelighed siden dens oprettelse, og især efter en række større reformer i 2003. Disse reformer er i gang endnu."

Men kan de store kød-og mejeriprodukt tilskud, der stadig findes i landbrugspolitikken, kan de stadig forsvares med de alvorlige globale miljøkonsekvenser de har?

"Efter reformerne af 2003, er det lidt misvisende at tale om kød og mælkestøtten. De fleste af de 'direkte' EU-tilskud til landmænd er blevet afkoblet fra den type produktion, de er.

"Det betyder, at landbrugerne ikke længere får støtte til at producere en bestemt type produkt, men at de er frie til at producere, hvad de vil, baseret på markedets signaler.

"I stedet for at være knyttet til produktet fremstillet med direkte støtte, er de nu knyttet til en række standarder, herunder miljøstandarder. Hvis disse ikke kan opnås fratager støtten."

-Men er poster som 05030206, 05030207, 05030208, 20 05030209, 05030210, 05030211, 05030212, 05030213 og 05030216 i år i EU's budget direkte knyttet til en bestemt type kød eller mælk?

"Jo, det er de faktisk. Vi ved at Kommissionen ønskede, at støtten skulle fratages produktionen. Men da enighed skulle findes ²⁶ ønskede nogle lande at bevare forbindelsen med den type produktion vedrørende visse former for støtte.

Landbrugskommissæren har dog sagt, at hun ønsker fuld afkobling så hurtigt som muligt.

Der er også en kendsgerning, at der stadig er et system af såkaldte 'interventionsovkøb' af smør og skummetmælkspulver til en fast pris, men det er ikke så udbredt længere. Vi har også eksport til kød og mejeriprodukter, men vi har anmodet om, at de skal udfases inden 2013."

Det er klart at EU-Kommissionen og dens medarbejdere har en mere restriktiv holdning til denne form for støtte end Rådet (bestående af repræsentanter fra EU's regeringer) har.

Ved gennemgang af de forberedende dokumenter til 2007's EU budget, ses mange steder, hvordan kommissionen først fremlægger forslag til et lavere støttebeløb, hvorefter det viser sig, at der fremgår et væsentligt højere beløb i det endelige budget.

Lande med en væsentligt økonomisk landbrugssektor sørger for, at støtten ikke er ændret i en retning, som de mener, påvirker deres landmænd negativt.

Michael Mann's holdning til sagen ligger imidlertid langt fra afskaffelsen af landbrugsstøtten. Han understreger igen betydningen af den såkaldte afkobling.

"Jeg håber, vi vil have en fælles landbrugspolitik, selv i fremtiden.

Direkte betalinger til landmændene vil i stigende grad blive knyttet til, hvad der er godt for konsumeren, og jeg håber, at linket mellem støtte og type produktion vil blive udfaset

helt.”

Han tilføjer:

”Selvfølgelig har vi brug for en kød-og mælkeproduktion, fordi folk behov for at spise kød og mælkeprodukter.”

”En ubegrundet påstand, ”siger Kåre Engström, diætist, tilknyttet ’enheten för preventiv hälsa’ ved Karolinska Institutet

”Det er en alvorlig fejltolkning af virkeligheden, at antyder, at der er fysiologiske eller sundhedsmæssige grunde til at favoriserer animalske produkter. Det er snarere det modsatte.”

Sverige støtter stigninger i eksportbidrag

Sverige har længe haft den officielle holdning, at EU-støtten i landbrugssektoren, skal beskæres. Både den tidligere Socialdemokratiske og den nuværende borgerlige regering har været åben modstander af elementer af EU's landbrugsstøtte.

Dette gælder især eksportrestitutionerne, den økonomiske eksportstøtte eller at 'dumpe' dele af det økonomiske overskud i lande uden for EU.

Men hvordan har Sverige reguleret størrelsen af disse bidrag?

Beslutninger om eksportstøtte, og andre interventioner i EU står de såkaldte forvaltningskomitéer for. Provisionen er ordfører for forvaltningskomitéerne, og hvert EU-land har delegerede, der deltager i beslutningsprocessen på møderne.

Fra Sverige er de involverede parter embedsmænd fra landbrugsministeriet.

I den animalske sektor findes der en forvaltningskomité for mælk og mejeriprodukter, en for æg og fjerkrækød, en for svinekød, en okse og en for får og geder.

I Sverige's anvisninger for hvordan der skal stemmes på møder i forvaltningskomitéen fremgår det at restitutionerne bør anvendes restriktivt og at der skal "arbejdes på at eksportstøtten på lang sigt bør afskaffes", og samtidig fandt ordlyden på kort sigt, "at støtte nogle stigninger i eksportstøtte, hvis markedet understøtter det." ²⁷ Hvis man ser på rapportererne fra møder i forvaltningskomitéerne viser de, at Sverige gentagne gange har stemt for stigninger i bidraget, selv om regeringen hævder at modsætte sig det. Som det var tilfældet i møder med forvaltningskomitéen for æg og fjerkræ 18 januar og 14. februar 2006. Til forskel har Danmark, dog stemte imod stigninger ved begge lejligheder. Samlet set steg støtten med 25% i begyndelsen af 2006, og tonsvis af kyllingekød eksporteres fra EU-lande som Rusland og landene i Mellemøsten.²⁸

Magnus Darth, afdelingssekretær i svensk jordbrugsafdeling, medlem af Europa-Parlamentet og chef for den svenske delegation i Forvaltningskomitéen for æg og fjerkræ, samt forvaltningskomitéen for svinekød.

Hvordan kan det være, at Sverige undertiden har stemt for stigninger i eksportstøtte til animalske produkter, trods det faktum, at Sverige hævder at drive en restriktive tilgang?

"Det kunne ske, at andre interventioner ville blive indført hvis eksportrestitutioner ikke blev forhøjet, og derefter kan Sverige vælge at stemme for en stigning" siger Magnus Darth. Det kan for eksempel dreje sig om, at det ellers potentielt kan føre til interventionsoplagring af det pågældende produkt, det vil sige at EU ville være nødt til at købe overskuddet til interventionsprisen. Det kan i mange tilfælde være en dyrere løsning end at hæve eksportstøtten."

Risikerer man så ikke at udslætte landmændene i de fattige lande ved at dumpe overskuddet der?

"Det skal selvfølgelig undgås. I de udvalg jeg sidder i, mener jeg, at vi har taget hensyn til dette aspekt."

Stemme instruktionerne for forvaltningsudvalgene viser at disse, skal støtte at EU

kommisionen ikke giver øget tilskud selvom andre lande kræver det. Formuleringer så som ”hvis kommissionen foreslår stigning i eksportmidlerne, skal Sverige bede om en redegørelse for denne stigning. Hvis kommissionen ikke kan give et tilfredstillende svar, skal Sverige afstå fra at stemme”²⁹.

Vi bad Magnus Darth om en forklaring på denne strategi.

”Lad os forestille os et scenario hvor kommissionen foreslår en stigning på 10% i tilskuddet mens andre medlemslande er fortalere for en 40% stigning. For at undgå en større stigning i tilskuddet, er det derfor bedre at støtte en stigning på 10%”.

Men støtter I så ikke en stigning?

”Jo, men det bunder i afstemningsreglerne. Som reglerne er, skal kommissionen altid have støtte til sine forslag. Hvis for mange lande ønsker en større stigning, er der risiko for at vi er de eneste der opponere, så derfor er det en bedre strategi at støtte og acceptere kommissionens forslag”.

Magnus Darth understreger, at Sverige har haft succes med denne restriktive politik. Han nævner eksportmidlerne for bovinprodukter ”Sverige har successfuldt argumenteret for at kommissionen skulle foreslå, at fratage eksportstøtten til kvægproduktionen. Det skyldes, at der i EU er mangel på denne type kød. De andre medlemslande har ikke haft nogle gode argumenter for det modsatte, så derfor har kommissionen i flere tilfælde nedsat eksportmidlerne for bovin produkter”.

Hvordan er det foreneligt med en restriktiv tilgang til eksportstøtte sagen?

”Vi er indstillet på at forsvare de svenske interesser, når vi deltager i disse møder. Det betyder, at vi vil sikre os vores mål om at overholde restitutioner uden at svække svenske virksomheder. Der er ofte flere forskellige interesser at tage hensyn til. Vi var ved at afkoble bidraget i debatten om landbrugsreformen i 2003, men efter en samlet vurdering, fandt vi det rimeligt stadig at opretholde et særlige adgangskrav.

Bliver de miljømæssige konsekvenser af produktionen af animalske produkter overhovedet overvejet, når Sverige planlægger fremtidig strategi for EU-administratio udvalg?

”Nej” siger Maria Rosander, departement sekretær ved Department of Agriculture.

”De eneste overvejelser vi har gjort os udover de rent forretningsmæssige hensyn, er hensynet til dyrevelfærd, det er hvad der ligger bag vores negative tilgang til støtte til eksport af levende dyr. Alt andet er på et højere politisk plan”.

Bør der ikke tages hensyn til de miljømæssige konsekvenser, som følge af klimaændringer og andre miljømæssige trusler?

”Jeg må sige, at vi ikke er afklarede på det område. Det er en forholdsvis ny diskussion,” siger Maria Rosander.

”Det er underligt ikke at overvejer de miljømæssige problemer, når der arbejdes i forvaltningskomitéer,” siger Fredrik Hedenus, ph.d.-studerende inden for energi og miljø ved Chalmers University of Technology. For eksempel er trafikken næsten altid betragtet på de miljømæssige aspekter, men af en eller anden grund fokuseres der ikke på kødforbruget og dets konsekvenser.

Skal vi behandle klimaspørgsmål, er det tid til at betragte kødforbruget mere som et problemområde, end som en hvilken som helst anden slags forretning.

Mælke kampagne for skattepenge

I forbindelse med EU-støtte til at fremme forskellige typer af landbrugsprodukter, er de oftest udbetalte penge til den bouvinske industri. Kogalskaben forårsaget i 1990'erne en sand flod af tilskudsmidler til fremme af oksekøds produktionen.

"Hvis vi ønsker at sælge vores kvalitet oksekød og kalvekød, skal vi overbevise forbrugerne" sagde den daværende EU-Landbrugskommissær Franz Fischler.³⁰ Bidrag gik til kampagner i radio og tv, aviser og på messer. En af de svenske organisationer som har nydt godt af disse EU-midler er svenske ' Svensk Mjölkk, en brancheforening for mejerister og mælkeproducenter i Sverige. De har modtaget 330.000 euro (svarende til næsten 2,4 million danske kroner) for perioden 2006-2009 til en kampagne for mere mælk til kvinder i udvalgte grupper.

"Vi ved, at kvinder er dem, der ofte stopper med at drikke mælk, eller som drikker mindre" siger Kerstin Wikmar, projektleder Dairy Association.

"Vi vil forsøge at overbevise dem igennem denne kampagne".

Kerstin Wikmar siger, at kampagnen er målrettet mod piger i alderen 10-14, kvinder imellem 25-40 år og kvinder over 55 år. For den øvre aldersgrupper holdes der seminarer, men for aldersgruppen 10-14 år har de mere radikale aktiviteter.

"Vi udgiver en studie kalender, hvor de studerende kan registrere deres erfaringer og møder, men kalenderen har også været et konsekvent positivt budskab om, hvordan det hænger sammen med calciumrig mælk. I forbindelse med seminarerne, forsyner skolesygeplejerskerne dem med undervisningsmateriale.

"Vi bruger også sygeplejerskerne til uddeling af mini-kalenderen.

Ellers kan de studerende finde det kedeligt at lytte til denne form for information".

Diætist Kåre Engström er meget kritisk overfor disse typer af kampagner.

"Det er indlysende, at der er en overproduktion af mejeriprodukter inden for EU, og at de store aktører på markederne for animalske produkter fortsat ønsker at fastholde en stærk position, at vælge at yde tilskud til disse med skatteydernes penge, virker er forkert". Kåre Engström afviser tanken om, at der er et særligt behov for at få kvinder til at konsumere mere mælk.

"Det handler om producenter, der ønsker at få så meget markedsføring, som muligt for sin mad. Sverige har en af de højeste calcium-indtag i verden, og der er ingen samlet calciummangel. De der lider af calciummangel er absolut få individer. Hvis man vil forhindre deres problemer ville det være langt bedre at fokusere på at øge forbruget af calcium-rig sesamfrø, som også har andre sundhedsmæssige fordele".

En anden politik er mulig

I en nylig rapport fra det svenske institut for 'Livsmedel och Bioteknik' (SIK) har man undersøgt mulighederne for at producere fødevarer af lokalt dyrket bælgplanter. Instituttet har også sammenlignet de miljømæssige konsekvenser af sådanne vegetariske måltider, og forskellige retter der indeholder kød. Rapporten finder at et lokalt dyrket vegetarisk måltid baseret på kartofler, grøntsager og vegetarboffer giver den mest miljøvenlige diæt, trods forventet produktion af ærteproteinet i mindre fabrikker i udlandet. "Det vil være mere effektive, hvis vi spiser, hvad vi sår, i stedet for det først skal passere gennem dyrene" siger Anna Flysjö, en af forfatterne til rapporten.

De miljømæssige fordele vegetariske måltider giver er; reduceret bidrag til drivhuseffekten, reduktion af forsurening, eutrofiering og mindre kemisk brug. En anden positiv effekt ved at bruge en lokalt dyrket proteinkilde er, at vi tager ansvar for vores eget miljø, fremfor at vi i dag bruger de sydamerikanske områder.

Rapportens forfattere konkluderer, at en storstilet overgang fra kød til bælgplanter vil være til store miljømæssige fordele, selv i sammenligning med kød fra dyr fodret med lokalt dyrkede afgrøder.

Men hvordan kommer vi dertil?

EU-kommissrens talsmand Michael Mann påpeger at EU's nuværende landbrugspolitik, er et produkt af den anden verdenskrig fødevarerkrise. Men det er ikke situationen i dag. Dagens krise er helt anderledes. Og snarere end at sikre en regional levedygtig bedrift er kendetegnet idag, at EU's politik forårsage en malstrøm af overførsler af foder og animalske produkter over hele verden.

Taget i betragtning, hvordan den animalske industri truer planeten og hvordan regeringerne er milevidt fra en løsning, at det er på høje tid at arbejde med en anden form for politik.

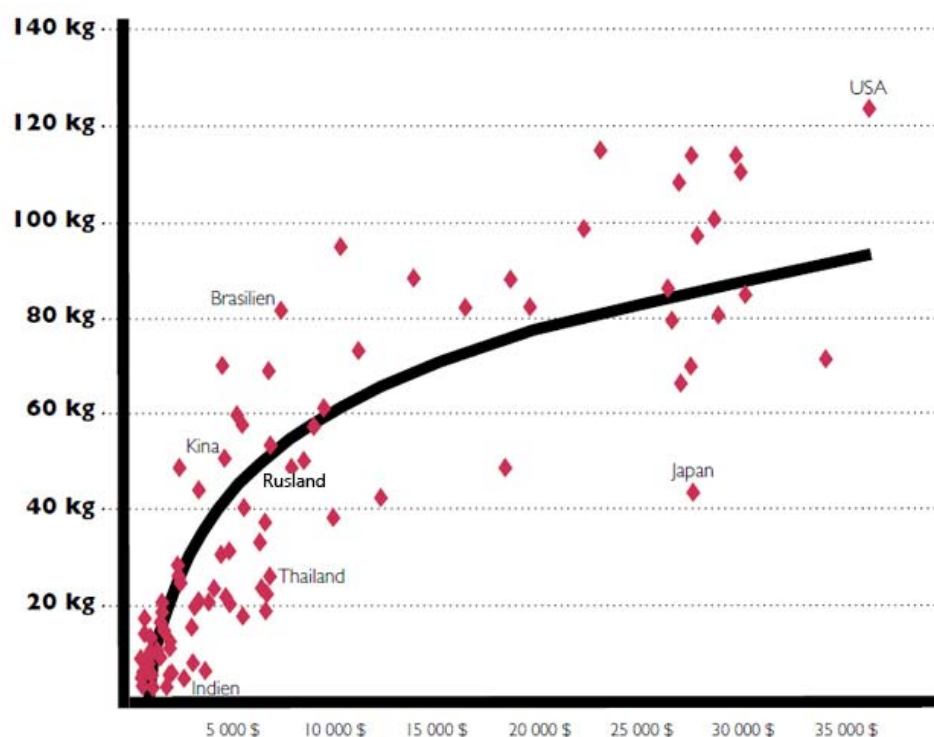
I stedet for at støtte produktion og efterspørgsel af animalske produkter, skal det være mere fordelagtigt at forbruge længere nede fødekæden, og mindre fordelagtigt at forbruge højere op. Mere planteføde til mennesker og mindre kød.

"Jeg tror, det ville være effektivt at pålægge en afgift på dyrefoder," siger Annika Carlsson-Kanyama. Kornpriserne forbliver levedygtige grundet efterspørgslen fra landbrugets producenter, og denne efterspørgsel forventes at stige. Var foder mere bekosteligt, ville det også blive dyrere, at producere kød, mens grøntsager til konsumenten kunne være billigere. Rige mennesker, der spiser meget kød, ville betale økonomisk, mens de fattige, der ikke spiser så meget kød vil blive tilskyndet.

Forholdet mellem kødforbrug og per capita-indkomst, 2002

(PPP = købekraft under hensyntagen til valutakurser) ³¹

Forbrug af kg kød pr person

Indkomst per capita (USD PPP)

I virkeligheden er sådanne tanker allerede blevet præsenteret. I artiklen *Environmental sustainability in agriculture: diet matters* foreslår Verdensbankens tidligere miljø-rådgiver Robert Goodland, en afgiftsordning, der gør det dyrere til at producere animalske produkter. Goodland kalder forslaget "food conversion efficiency tax" (...) der vil afhjælpe den globale fødevarerkrise og lette for økologisk bæredygtighed. ³² De afgrøder, der indgår i animalske produkter, vil blive påkrævet betaling. Korn til menneskeføde vil ikke blive beskattet og vil derfor gavne lav-indkomst grupper, og dem, der foretrækker at spise vegetarisk. Goodland overvejer muligheder som tilskud til visse afgrøder der forbruges af de fattige i den tredje verden.

Goodland opsummerer formål med sit forslag: "Høje skatter på ineffektivt forbrug og ingen afgifter på effektive mad (...)" ³³

Den grundlæggende pointe er, at kødproduktion skal bære sine egne miljø- og ressourcemæssige omkostninger. Denne form for afgift kunne anvendes på samme måde som de skattemæssige ændringer i miljøet, der er blevet populær i politik for nylig. De penge kunne blive omdirigeret til sundhedspleje, miljø, folkesundhed, bevidsthed og internationale udvikling – områder, der idag på forskellige måder påvirkes af kødindustrien. Nogle så det som en mindre fjendtlig måde at beskatte de færdige animalske produkter, i stedet for at beskatte foderet. Hvilke løsninger der er at foretrække set fra et skattemæssigt synspunkt kan diskuteres. Det er vigtigt og kræver politisk handling. Animalske produkter skal koste mere, og det grønne koste mindre.

Under disse omstændigheder, hvor det haster med at få reducere de globale drivhusgas, må der fokuseres på kvægproduktionen. Det vil tage tid, at reducere kuldioxid-emissioner fra industri og transport, der afspejles i reduceret klimapåvirkning. Det afhænger ikke kun af politik og samfundets træghed - kulstof nedbrydes langsomt. Metan og lattergas nedbrydes hurtigere end kuldioxid, og en reduktion af disse emissioner vil således give et hurtigere klima resultater.

Den rige verden - inklusive EU-landene - som hidtil har eksporteret miljøproblemer til de fattige lande, de rige, der følges verdnen over som livsstilmodeller, har et helt særligt ansvar for at tage dette store skridt og lede i kraft af nye initiativer.

Noter

1. FAO (2006), *Livestock's Long Shadow*, s. 80
2. FAO (2006), s. xx
3. FAO (2006), s. 15
4. FAO (2006), s. xx
5. Margulis, Sergio (2004), årsager til skovrydning i det brasilianske Amazonas, Verdensbanken Working Paper nr. 22
6. FAO (2006), s. 112.
7. Kyoto-protokollen er den internationale aftale fra 1997, som betyder, at den årlige globale udslip af drivhusgasser skal falde med 5,0 procent fra år 1990 til 2008-2012.
8. Dette tal vedrører effekten målt i den globale opvarmningspotentiale (GWP), som er en måling af styrken af forskellige drivhusgasser, hvor virkningen af kuldioxid over hundred-årig periode er til 1. GWP tager dermed højde for ikke blot den gas evne til at absorbere og reflektere stråling men også til, hvor længe effekten varer ved. FAO (2006), s. 82
9. FAO (2006), s. 112.
10. FAO (2006), s. 95
11. FAO (2006), s. 82
- 12th FAO (2006), s. 114.
13. FAO (2006), s. 114.
14. FAO (2006), s. 272.
15. Cederberg, Christel (2002), *Life Cycle Assessment (LCA) af den animalske produktion*, Papir V, s. 16
16. FAO (2006), s. 74
17. Blix, Lisa & Mattsson, Berit (1998), *Environmental Effects of Agricultural Land Use: Case Studies af rapsfrø, sojabønner og olie palme*, s. 36
18. FAO (2006), s. 43
19. Board of Agriculture dyr kontrol 2006 (2007), *Rapport 2007:3*, s. 45-46 (summen af brændt sojabønner, ekstraheres og ristede sojabønner protein koncentrat fra sojabønner og skaller)
20. Board of Agriculture dyr kontrol 2006 (2007), s. 43-45
21. Se for eksempel bilag "Feed" (2002), *den landbrugsjord*, nr. 39
22. FAO (2006), s. 27
23. SLU (1997), *Vegansk - vegetar - altædende?*, S. 47
24. Environmental Protection Agency (1997), *steak og en bil?*, S. 12
25. For yderligere effekt på denne cyklus, se Cordeiro, Angela (2000), *Sustainable Landbrug i den globale tidsalder*, rapport fra den svenske Naturfredningsforening, s. 13-16
26. EU-Ministerrådet, officielt kendt som Den Europæiske Union, vores notat.
27. Se f.eks instruktionen til mødet med Forvaltningskomitéen for Svinekød, 2006 -05-17
28. Statistik fra EU-kommissionen/Jordbruksverket
29. Instruktionen til mødet med Forvaltningskomitéen for Mælk, 2006/07/27
30. EU-Kommissionen, *Pressemeddelelse 2000/01/26*
31. FAO (2006), s. 9
32. Goodland, Robert (1997), "Environmental bæredygtighed i landbruget: kost spørgsmål", i *Ecological Economics* nr. 23, s. 189-200
33. Goodland, Robert (1997), s. 200.

Jens Holm

MEP for Vänsterpartiet, medlem af GUE / NGL og medlem af Miljøudvalget og Udvalget for international handel.

Han har skrevet, Fødevarer, miljø, lighed - kødforbruget på miljøet og den globale fødevarerikkerhed, (2000, Finsk 2001, engelsk 2003).

Jens Holm blev født og opvokset i Matfors udenfor Sundsvall, men nu bor i Sjöstad Hammarby, Stockholm.

Toivo Jokkala

Journalist og forfatter, uddannet samfundsforsker ved Stockholms Universitet.

Har siden 2005 fungeret som redaktør af Dyrs Rettigheder. Arbejdede 2003-2006 med det prisbelønnede community magasin Fronesis.

Forfatter til bogen, Dyrs rettigheder og socialisme, (2003) (med Pelle Strindlund).

Toivo er opvokset i Mjölby i Östergötland. Han bor i dag i Hägersten i Stockholm.

Yderligere eksemplarer kan bestilles gratis ved

eva-britt.svensson-assistant2 @ europarl.europa.eu

Ønsker du flere oplysninger om arbejdet i EU-Parlamentet

Besøg vores hjemmeside www.vguengl.org

